

Delkurs 1 Metod och teori (7,5 hp)

Litteratur

Dackling, Martin & Nauman, Sari (red), *Teori i historisk praktik*, Studentlitteratur, Lund, 2022 (315 s.)

Gustavsson, Martin & Svanström, Yvonne (red), *Metod. Guide för historiska studier*, Studentlitteratur, Lund, 2022 (urval, ca 240 s.)

Artéus, Gunnar & Åmark, Klas (red), *Historieskrivningen i Sverige*, Studentlitteratur, Lund, 2012 (urval, ca 150 s.)

Summa: 705 s.

Därtill tillkommer seminarieunderlag motsvarande ca 100-200 sidor i anslutning till seminarieövningar.

Delkurs 2 Tematisk fördjupning (7,5 högskolepoäng):

Välj mellan

Pietistiske rørelser i 1700-tallet - oplysning, modernisering og sekularisering.

1700-tallet er ofte portrætteret som præget af to store strømninger: oplysningen og den pietistiske protestantisme. På dette kursus vil vi fordybe os i de sidste, nærmere bestemt den tyske pietisme og hernhuterne. Disse bevægelser kritiserede reformationen for ikke var fuldendt, før mennesket levede et fromt liv, hvor tro og omvendelse resulterede i en livsstil der tjente næsten og Gud. Historiografisk har man diskuteret, om disse bevægelser stod i et modsætningsforhold til oplysningen, eller om de kan forstås som en motor i udviklingen mod noget moderne. På dette kursus bliver I introduceret til disse diskussioner samt modernitets- og sekulariserings teorier, og vi skal diskutere, hvordan vi kan forstå disse rørelser i deres samtid. Vi skal se på pietismen og hernhuterne gennem tematikker som tro, mission, kroppen, medicin, pædagogik, individ og institutioner. Vi skal læse kilder som levnedbeskrivelser og opdragende bøger, og vi skal også læse en teoretisk klassiker Max Webers *Den protestantiske etiken og kapitalismens anda*.

Litteratur

Ahlberger, Christer, "The Moravian Archive and the magical Ark. On archivization, lebenslauf and the embodiment of an "invisible" church", *Moravian memoirs. Pillars of an invisible church*, red. Christer Ahlberger och Per von Westenfeldt, Artos, 2017, s. 59-68 (10 sidor), findes på Canvas.

- Ahlberger, Christer, ”’Vi skall bära namnet med skam’ – om Herrnhutismen som kyrka och sekt”, *Den glömda kyrkan. Om Herrnhutismen i Skandinavien*, red. Christer Ahlberger och Per von Wachenfeldt, Artos, Skellefteå 2016, s. 11–27, (17 sidor), findes på Canvas.
- Boon, Pieter, ”Sketch of Hans Peter Hallbeck (1784–1840) – missionary, theologian, educator, bishop, historian”, *Den glömda kyrkan. Om Herrnhutismen i Skandinavien*, red. Christer Ahlberger och Per von Wachenfeldt, Artos, Skellefteå 2016, s. 117–161 (45 sidor), findes på Canvas.
- Davie, Grace, *The Sociology of Religion. A critical agenda*. Sage Publishing, 2013 (2007), Kap.1 s. 1-11, Kap.3 s. 46-65, kap.5 s. 90-111.(52 sider) Findes som kursbok på LUXbib.
- Faull, Katherine, ”Writing a Moravian Memoir. The Intersection of History and Autobiography” *Moravian memoirs. Pillars of an invisible church*, red. Christer Ahlberger och Per von Westenfeldt, Artos, 2017, s. 9-34 (26 sidor), finns på Canvas.
- Francke, August Herman (1697), *Om Dans efter Aug. Herm. Francke* Stockholm, tryckt hos Samuel Rumstedt 1843, s. 1–16, (16 sider), findes på Canvas.
- Francke, August Hermann (1715), *Någre på den Heliga Skrift sig grundande Lefwernes-Reglor, Huru, så wäl i Sällskap och Samqwäm, som des utom, man skal wisa kiärlek emot sin Nästa, bewara et godt och frimodigt Samwete in för Gud, och tiltaga i sin Christendom*. Stockholm tryckt hos Benj. Gottl. Schneider Åhr 1727, 1-88, (88 sider), findes på canvas.
- Kjærgaard, Kathrine, ”Herrnhuterne som del af den fysikteologiske strømning: den herrnhutiske mission i 1700-tallets Grønland”, *Den glömda kyrkan. Om Herrnhutismen i Skandinavien*, red. Christer Ahlberger och Per von Wachenfeldt, Artos, Skellefteå 2016, s. 97-116 (20 sidor), findes på canvas.
- Koch, Philippa: ”Experience and the Soul in Eighteenth-Century Medicine”, in *Church History* 85:3 (September 2016), s. 552-586 (34 sider) <https://eds-s-ebsohost-com.ludwig.lub.lu.se/eds/detail/detail?vid=6&sid=62f519ec-0025-496d-bff7-9f25d515252a%40redis&bdata=JkF1dGhUeXBIPWlwLHVpZCZzaXRIPWVvcy1saXZlJnNjb3BIPXNpdGU%3d#AN=ATLaiB8W161017000883&db=rh>
- Midelfort, H. C. Erik. ”Medicine, Theology and the Problem of Germany’s Pietist Ecstasies”, i. *God in the Enlightenment* Bulman, William J. och Robert G. Ingram (red.) New York, 2016 s. 236 – 256, (20 sider). findes digitalt på LUXbib: https://lubcat.lub.lu.se/cgi-bin/koha/opac-search.pl?idx=&q=God+in+the+Enlightenment+&limit=&weight_search=1
- Rydberg, Andreas, ”Michael Alberti and the Medical Therapy of the Internal Senses”, *Journal of the History of Medicine and Allied Sciences*, 2019 Vol. 74, No. 3 s. 245- 266, (21 sider) <https://eds-s-ebsohost-com.ludwig.lub.lu.se/eds/detail/detail?vid=9&sid=62f519ec-0025-496d-bff7-9f25d515252a%40redis&bdata=JkF1dGhUeXBIPWlwLHVpZCZzaXRIPWVvcy1saXZlJnNjb3BIPXNpdGU%3d#AN=edspmu.S1468437319300152&db=edspmu>
- Sanders, Hanne, ”Sekularisering – Et relevant begreb for historisk forskning?”, *Den jyske historiker: Mellem Religion og oplysning*. nr. 105 September 2004. s. 5-16, (11 sider), findes på Canvas.

- Sanders, Hanne, "Herrhutismen i Danmark – et religiøst og globalt fænomen", *Den glömda kyrkan. Om Herrnhutismen i Skandinavien*, red. Christer Ahlberger och Per von Wachenfeldt, Artos, Skellefteå 2016, s. 29-59 (30 sidor), findes på canvas.
- Schantz, Douglas 2013: *An introduction to German Pietism. Protestant renewal at the dawn of modern Europe*. Baltimore: 2013, s. 1-280 (280 sider). 415 kr (Adlibris). Kursbok på LUXbib.
- Sebro, Louise. "Madlena fra Poppo i Afrika. Identiteter i Dansk Vestindien i midten af det 18. århundrede", *Historieforskning på nya vägar*, red. Klas-Göran Karlsson, Eva Helen Ulvros og Ulf Zander, Nordic Academic Press, Lund 2006, s. 87–100 (14 sidor), findes på canvas.
- Vogt, Peter, "Spiritual Autobiography. The Social Dimension of Individual Life Stories in 18th Century Pietism and the Moravian Church", *Moravian memoirs. Pillars of an invisible church*, red. Christer Ahlberger och Per von Westenfeldt, Artos, 2017, s. 35-57 (23 sidor), findes på canvas.
- von Wachenfeldt, Per, "Diaspora arbetarens som sammanhållande kittet i en föränderlig värld", *Herrnhutismen i Västsverige*, red. Per von Wachenfeldt och Christer Ahlberger, Artos, Skellefteå 2019, s. 87–136 (50 sidor), findes på canvas.
- Weber, Max (1905): *Den protestantiska etiken och kapitalismens anda* Lund 1978 s. 1-88, (88 sider), 115 kr (Adlibris). Findes som kursbok på LUXbib.
- Whitmer, Kelly, *The Halle Orphanage as Scientific Community. Observation, Eclecticism, and Pietism in the Early Enlightenment* The University of Chicago Press: London, 2015, kap. 2: Building a Scientific Community s. 20 – 36, kap. 3: Negotiating the Irenical Turn s. 37-60, (39 sider), Findes som kursbok på LUXbib.
- Et udvalg af svenske Lebensläufe (15-20 sidor)
I alt ca. 900 afhængigt af antallet af Lebensläufe

Kunskaphistoria

- Ahlbäck, Anders, "Unwelcome Knowledge: Resistance to Pedagogical Knowledge in a University Setting, c.1965–2005", i Johan Östling, Erling Sandmo, David Larsson Heidenblad, Anna Nilsson Hammar & Kari H. Nordberg (red.), *Circulation of Knowledge: Explorations in the History of Knowledge* (Lund: Nordic Academic Press, 2018), s. 125–143.
- Andersson Burnett, Linda, "An Eighteenth-Century Ecology of Knowledge: Patronage and Natural History", *Culture Unbound*, 6:7 (2014), s. 1275–1297.
- Andersson, Peter K., "My Grandmother's Recipe Book and the History of Knowledge", i Johan Östling, David Larsson Heidenblad & Anna Nilsson Hammar (red.), *Forms of Knowledge: Developing the History of Knowledge* (Lund: Nordic Academic Press, 2020), s. 59–72.
- Bodensten, Erik, "A Societal History of Potato Knowledge in Sweden c. 1650–1800", *Scandinavian Journal of History*, 46:1 (2021), s. 42–62.

- Brilkman, Kajsa, "The Circulation of Knowledge in Translations and Compilations: A Sixteenth-Century Example", i Johan Östling, Erling Sandmo, David Larsson Heidenblad, Anna Nilsson Hammar & Kari H. Nordberg (red.), *Circulation of Knowledge: Explorations in the History of Knowledge* (Lund: Nordic Academic Press, 2018), s. 160–171.
- Burke, Peter, *What is the History of Knowledge?* (Cambridge: Polity Press, 2016) (156 s.).
- Daston, Lorraine, "The History of Science and the History of Knowledge", *KNOW: A Journal on the Formation of Knowledge*, 1:1 (2017), s. 131–154.
- Eriksen, Anne & Ellen Krefting, "Formens makt og materialitet: Om studiet av kunnskapens former i katekismer og skipslogger", *Slagmark* (2020), s. 31–49.
- Jordheim, Helge, "The Printed Work as a Site on Knowledge Circulation: Dialogues, Systems, and the Question of Genre", i Johan Östling, Erling Sandmo, David Larsson Heidenblad, Anna Nilsson Hammar & Kari H. Nordberg (red.), *Circulation of Knowledge: Explorations in the History of Knowledge* (Lund: Nordic Academic Press, 2018), s. 232–253.
- Jülich, Solveig, "Lennart Nilsson's *A Child is Born*: The Many Lives of a Best-Selling Pregnancy Advice Book", *Culture Unbound*, 7:4 (2015), s. 627–648.
- Larsson Heidenblad, David, "Framtidskunskap i cirkulation: Gösta Ehrensvärds diagnos och den svenska framtidsdebatten, 1971–1972", *Historisk tidskrift*, 135:4 (2015), s. 593–621.
- Larsson Heidenblad, David, "From Content to Circulation: Influential Books and the History of Knowledge", i Johan Östling, Erling Sandmo, David Larsson Heidenblad, Anna Nilsson Hammar & Kari H. Nordberg (red.), *Circulation of Knowledge: Explorations in the History of Knowledge* (Lund: Nordic Academic Press, 2018), s. 71–81.
- Lässig, Simone, "The History of Knowledge and the Expansion of the Historical Research Agenda", *Bulletin of the German Historical Institute*, 59 (2016), s. 29–58.
- Nilsson Hammar, Anna, "Theoria, Praxis, and Poiesis: Theoretical Considerations on the Circulation of Knowledge in Everyday Life", i Johan Östling, Erling Sandmo, David Larsson Heidenblad, Anna Nilsson Hammar & Kari H. Nordberg (red.), *Circulation of Knowledge: Explorations in the History of Knowledge* (Lund: Nordic Academic Press, 2018), s. 107–124.
- Nordberg, Kari H., "The Circulation and Commercialization of Sexual Knowledge: The Celebrity Sexologists Inge and Sten Hegeler", i Johan Östling, Erling Sandmo, David Larsson Heidenblad, Anna Nilsson Hammar & Kari H. Nordberg (red.), *Circulation of Knowledge: Explorations in the History of Knowledge* (Lund: Nordic Academic Press, 2018), s. 9–33.
- P3 Dokumentär "Säldöden"*, Sveriges Radio, 25 juni 2017, <https://sverigesradio.se/avsnitt/906875>
- Pietsch, Tamson and Gabrielle Kemmis, "The Careers of Humanities Students in Interwar Australia", *History of Humanities*, 6:2 (2021), s. 617–634.
- Riving, Cecilia, "Phronesis as Therapy and Cure: Practical Knowledge in Early Twentieth-Century Psychotherapy", i Johan Östling, David Larsson Heidenblad & Anna Nilsson Hammar (red.),

Forms of Knowledge: Developing the History of Knowledge (Lund: Nordic Academic Press, 2020), s. 123–142.

Sandmo, Erling, "Circulation and Monstrosity: The Sea-Pig and the Walrus as Objects of Knowledge in the Sixteenth Century", i Johan Östling, Erling Sandmo, David Larsson Heidenblad, Anna Nilsson Hammar & Kari H. Nordberg (red.), *Circulation of Knowledge: Explorations in the History of Knowledge* (Lund: Nordic Academic Press, 2018), s. 175–196.

Wennerholm, Staffan, "I fysikforskningens utkant: Eva von Bahrs vetenskapliga gemenskaper 1909–1914", *Lychnos* (2007), s. 7–39.

Östling, Johan, David Larsson Heidenblad & Anna Nilsson Hammar, "Introduction: Developing the History of Knowledge", i Johan Östling, David Larsson Heidenblad & Anna Nilsson Hammar (red.), *Forms of Knowledge: Developing the History of Knowledge* (Lund: Nordic Academic Press, 2020), s. 5–26.

Östling, Johan, Erling Sandmo, David Larsson Heidenblad, Anna Nilsson Hammar & Kari H. Nordberg, "The History and Circulation of Knowledge: An Introduction", i Johan Östling, Erling Sandmo, David Larsson Heidenblad, Anna Nilsson Hammar & Kari H. Nordberg (red.), *Circulation of Knowledge: Explorations in the History of Knowledge* (Lund: Nordic Academic Press, 2018), s. 9–33.

Östling, Johan, "En kunskapsarena och dess aktörer: Under strecket och kunskaps-cirkulation i 1960-talets offentlighet", *Historisk tidskrift*, 140:1 (2020), s. 95–123.

+ en bok som väljs i samråd med läraren

Burke, Peter (2016). *What is the History of Knowledge?* Cambridge: Polity Press, s. 1–14.

Julich, Solveig (2015). "The making of a best-selling book on reproduction: Lennart Nilsson's *A Child Is Born*", *Bulletin of The History of Medicine*, 89:3, s. 491–525.

Lässig, Simone (2016). "The History of Knowledge and the Expansion of the Historical Research Agenda", *Bulletin of the German Historical Institute*, s. 29–58

Wennerholm, Staffan (2007). "I fysikforskningens utkant. Eva von Bahrs vetenskapliga gemenskaper 1909–1914", *Lychnos*, s. 7–39.

Östling, Johan, Sandmo, Erling, Larsson Heidenblad, David, Nilsson Hammar, Anna & Nordberg, Kari (red.) (2018). *Circulation of Knowledge: Explorations into the History of Knowledge*. Lund: Nordic Academic Press (256 s.)

Rasism och rasföreställningar

Rasismen är en omdiskuterad och omstridd företeelse i dagens samhällsdebatt. Och konstigt vore väl annars, eftersom begreppet både är så viktigt för förståelsen av vår tids ojämlikheter och orättvisor och samtidigt så svårdefinierat och öppet för tolkningar. För vad är egentligen rasism? Måste rasism bygga på uppfattningen att det finns biologiskt distinkta raser som är olika mycket värda? Finns det

bara en sorts rasism? Kan vi, till exempel, förstå den rasism som drabbar människor med svart hudfärg på samma sätt som den antisemitism som drabbar judar? Och hur förhåller sig rasismen till företeelser som nationalism och etnicitet?

Frågorna är många, och de blir sannerligen inte färre när vi vill studera rasismen som historiskt fenomen. När uppstod rasismen? Kan man alls tala om rasism i det förmoderna samhället, eller är rasism något som främst hör den moderna världen till? Vad har rasismen för koppling till andra historiska fenomen, som slavhandel och nationalism? Kan rasism som riktats mot olika grupper tolkas på samma sätt, eller behöver vi olika sorters analyser för att förstå rasism mot olika grupper? Och vilken koppling har egentligen rasismen till den vetenskapliga rasforskningens framväxt?

Den här temakursen vänder sig till dig som intresserar dig för frågor av det här slaget. Kanske funderar du på att skriva din kandidatuppsats om ett ämne som har med rasism, rasföreställningar eller nationalism att göra. Då kommer du att ha nytta av den här kursen. Men det kommer du förhoppningsvis också att ha om du ”bara” intresserar dig för ämnet mer allmänt – för att bättre förstå den värld vi lever i och de historiska processer och idéer som har varit med att forma den.

Under kursens gång bekantar vi oss med olika sätt att förstå begrepp som etnicitet, nationalism, rasism och rasifiering, och diskutera vilka möjligheter och problem de innebär i historievetenskapliga studier. Vi diskuterar frågan om när rasismen uppstod och söker oss tillbaka till både senmedeltiden och 1600-talets tidigmoderna samhälle för att spåra dess rötter. Vi undersöker kopplingen mellan rasismen och den europeiska kolonialismen, och ställer oss frågan vilken roll Sverige har haft i kolonialismen. Och så lyfter vi upp frågan om hur föreställningar om människoraser har diskuterats och presenterats i vetenskapliga sammanhang från 1700-talet och framåt. Vad skrev egentligen Carl von Linné om människoraser? Vad sysslade de svenska rasbiologerna i Uppsala med? När försvann rasföreställningarna från vetenskapen – om de alls har försvunnit?

Du får också tillfälle att fördjupa dig i ett ämne som intresserar just dig särskilt mycket, genom att läsa och arbeta med en valfri modern vetenskaplig bok som anknyter till delkursens ämne i bred mening. Utifrån din läsning och de kunskaper du skaffat dig får du sedan själv vara med och skissera möjliga framtida forskningsprojekt. Vad är egentligen viktigt att utforska om vi bättre vill förstå rasismen som historiskt fenomen, och hur kan en historiker gå till väga för att göra det? Det är ju du som är framtidens historiker. Och vem vet? Kanske föds de första idéerna till framtidens stora forskningsprojekt på denna delkurs.

Kursen examineras på tre sätt. För det första genom obligatorisk medverkan på seminarier, där du är med och diskuterar aktivt. Här får du också arbeta med riktigt historiskt källmaterial enligt den så kallade pedagogiska avtäckningsmodellen, som innebär att du inte bara får besvara frågor utifrån källmaterialet utan också själv vara med och formulera dessa frågor. För det andra genom arbetet med den valfria boken och reflektionerna om framtida forskningsprojekt. Detta redovisar du genom en föreläsning som du håller inför dina kurskamrater, och där kurskamraterna (och jag som lärare) efteråt

gemensamt hjälper dig med idéer om hur ett framtida forskningsprojekt skulle kunna läggas upp.

För det tredje ska du fortlöpande reflektera över din egen läroprocess. I början av kursen skriver du ett kortare paper där du bland annat diskuterar vilka förväntningar du har på kursen, vilka förkunskaper du anser att du har och vad du tror kommer att bli särskilt svårt, utmanande eller spännande att lära dig. I slutet skriver du ett längre paper där du (med tydlig förankring i kurslitteraturen) reflekterar över vad du har lärt dig, vad som varit särskilt utmanande, förvånande och givande. Du får återkoppling från mig på båda dessa papers. Examinationsformen innebär att du tar ett stort personligt ansvar för ditt lärande under kursen, men du kommer att göra det i dialog med mig som lärare och dessutom få möjligheter att diskutera utmaningar och svårigheter under seminarierna.

Vi möter alltså utmaningarna tillsammans, och när kursen är slut kommer vi förhoppningsvis alla att ha fått en fördjupad och nyanserad bild av rasismen och rasföreställningarna som historiska fenomen – kunskaper som vi kan komma att behöva också när vi betraktar vår egen tid, där rasismen har avsatt nog så tydliga spår

Kurslitteratur

Litteraturen på delkursen omfattar för det första ett antal sidor obligatorisk läsning av vetenskapliga texter, för det andra en vetenskaplig bok som du väljer själv utifrån en lista som jag sammanställt, och för det tredje ett antal sidor som består av utdrag ur historiska källor. Dessa ligger till grund för seminariediskussioner vid några av kursmomenten.

Obligatorisk vetenskaplig litteratur

Anderson, Benedict (1992). *Den föreställda gemenskapen: Reflexioner kring nationalismens ursprung och spridning* (Göteborg: Daidalos), s. 20–33. [14 s.]

Andersson Burnett, Linda (2019). ”Translating Swedish Colonialism: Johannes Schefferus’ *Lapponia* in Britain c. 1674–1800”, *Scandinavian Studies* vol. 91:1–2, s. 134–162. [29 s.]

Buchan, Bruce & Andersson Burnett, Linda (2019). ”Knowing Savagery: Australia and the Anatomy of Race”, *History of the Human Sciences* vol. 32:4, s. 115–134. [20 s.]

Fredrickson, George M (2002). *Racism: A Short History* (Princeton: Princeton University Press). [207 s.]

Fur, Gunlög (2013). ”Colonialism and Swedish History: Unthinkable Connections?”, i *Scandinavian Colonialism and the Rise of Modernity: Small Time Agents in a Global Arena*, red. Magdalena Naum & Jonas M Nordin (New York: Springer), s. 17–36. [20 s.]

Jackson, John P & Weidman, Nadine M (2004). *Race, Racism and Science: Social Impact and Interaction* (Santa Barbara: ABC-CLIO), s. 1–24. [24 s.]

Lerbom, Jens (2017). *Svenskhetens tidigmoderna gränser: Folkliga föreställningar om etnicitet och rikstillhörighet i Sverige 1500–1800* (Göteborg: Makadam), s. 9–24. [16 s.]

Miles, Robert & Brown, Malcolm (2003). *Racism: Second Edition* (London: Routledge), s. 87–109. [23 s.]

Mulinari, Diana & Neergaard, Anders (2004). *Den nya svenska arbetarklassen: Rasifierade arbetares kamp inom facket* (Umeå: Boréa), s. 19–21. [3 s.]

Ripenberg, Linnea (2019). ”Att göra morianer: Representationer av svarta afrikaner i skandinaviska torneringar 1568–1672”, i *Karolinska förbundets årsbok 2019* (Stockholm: Karolinska förbundet), s. 123–151. [29 s.]

Roediger, David R (1991). *The Wages of Whiteness: Race and the Making of the American Working Class* (London: Verso), s. 133–150. [18 s.]

Thomasson, Fredrik (2013). ”32 piskrapp vid quatre piquets: Svensk rättvisa och slavlagar på Saint Barthélemy”, i *Historielärarnas förenings årsskrift 2013* (Stockholm: Historielärarnas förening), s. 7–29. [23 s.]

Wasniowski, Andréaz (2018). ”Vetenskaplig rasism: Föreställningar om vetenskaplighet decennierna runt sekelskiftet 1900”, i *Studier om rasism: Tvärvetenskapliga perspektiv på ras, vithet och diskriminering*, red. Tobias Hübinette & Andréaz Wasniowski (Malmö: Arx), s. 87–123. [32 s.]

Wikström, Hanna (2009). *Etnicitet* (Stockholm: Liber). [128 s.]

Valbar bok

Du väljer en valbar historievetenskaplig bok från en lista som jag har upprättat. Bokens omfattning ligger på cirka 250 s. (vilket givetvis kan variera något både uppåt och nedåt).

Arbetsmaterial till seminariediskussioner

Dahlberg, Gunnar (1933). ”Den nordiska rasen från social-antropologisk synpunkt”, *Ord och bild* vol. 42, s. 426–432. [7 s.]

Four Statements on the Race Question (Paris: Unesco, 1969), s. 30–43. [14 s.]

Ganander, Christfrid (1780). *Undersökning om de så kallade Tattare eller Zigeuner, Cingari, Bohemiens. Deras härkomst, lefnadssätt, språk, m.m. Samt om, när och hwarest några satt sig ner i Sverige?* Uppsats inlämnad till Kungl. Vitterhetsakademien, transkriberad av Lotta Fernståhl & Charlotte Hyltén-Cavallius. [28 s.]

Linné, Carl von (1735 & 1758). Översatta utdrag ur 1:a och 10:e upplagorna av *Systema Naturae*. [3 s.]

Lundborg, Herman (1919). *Svenska folktyper: Bildgalleri, ordnat efter rasbiologiska principer och med en orienterande översikt* (Stockholm: Hasse W Tullbergs förlag), s. 5–12. [8 s.]

Nilsson, Sven (1838–1843). *Skandinaviska Nordens ur-Invånare, ett försök i komparativa ethnografien och ett bidrag till människosläktets utvecklings-historia* (Lund: Berlingska boktryckeriet), kap. 2 s. 1–16 och kap. 4 s. 1–16. [32 s.]

Rydén, Värner (1923). *Medborgarkunskap* (Första upplagan). Återgivet i *Vad är Sverige? Röster om svensk nationell identitet* (red. Alf W Johansson). Stockholm: Prisma, 2001, s. 148–156. [9 s.]

Utdrag ur uppslagsverk, uppslagsordet "Människoraser": *Conversations-Lexikon* 1823, *Nordisk Familjebok* 1886, *Nordisk Familjebok* 1913, *Svensk Uppslagsbok* 1934, *Bonniers Lexikon* 1965, *Bra Böckers Lexikon* 1995. [24 s.]

Kurslitteraturens omfattning

Den obligatoriska vetenskapliga läsningen omfattar 586 sidor. Den valbara vetenskapliga boken beräknas omfatta cirka 250 sidor. Arbetsmaterialet omfattar 125 sidor. Sammanlagt omfattar alltså kurslitteraturen cirka 961 sidor.